

TIDNINGEN

Medlemsblad för STA
Sällskapet TrädgårdsAmatörerna

Redaktionen för TrädgårdsAmatören
Christina Gyllensvaan
(material och annonser)
Leif Johansson
(bilder)
Handelsgatan 21
432 36 Varberg
Telefon: 0340-136 57
E-post: red@tradgardsamatorerna.nu

Owe Jaktlund
(föreningsnotiser)
Oktorp 101
310 50 Slöinge
Telefon: 0346-409 09
E-post: owe@tradgardsamatorerna.nu

Ansvarig utgivare:
Rolf Wiking

Utgivningstider:
mars, maj, september och december
Manus insändes före:
10/1, 15/3, 15/7 och 20/10

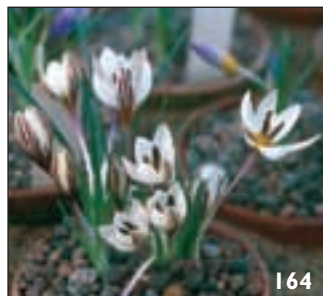
*Eftertryck utan tillstånd förbjudes.
För insänt ej beställt material ansvaras ej.
Observera att åsikter framförda i
insändare eller redaktionellt material inte
nödvändigtvis reflekterar
riksföreningens åsikter.*

Vid utebliven tidning, adress- eller
namnändring:
Maryla Wallin
Färentunagränd 25
194 55 Upplands Väsby
Telefon: 08-590 343 21
onsdag 14–19
E-post: sta@tradgardsamatorerna.nu

Äldre nr av TA:
Laila Green
Botaskårsvägen 28
511 42 Kinnahult
Telefon: 0320-161 89

Länkar i våra artiklar:
Vi vill påminna om att alla länkar till
Internet som finns i tidningen också
finns samlade på vår egen hemsida:
www.tradgardsamatorerna.nu

Omslagsbild: En fin men obekant
form av *Sedum spathulifolium*,
Kalifornisk fetknopp.
Foto: Leif Johansson

INNEHÅLL

- 154 **Rolf har ordet** Rolf Wiking
- 156 **Guld, silver och purpur** – när bladen har huvudrollen
Christina Gyllensvaan
- 164 **Vårblommande Crocus – del 2** Owe Jaktlund
- 169 **Specialgödselmedlen – behövs de?** Tom Ericsson
- 176 **Allmänna kommentarer till frölistan**
- 178 **Bestämmelser för frödistributionen**
- 179 **Frölistan 2005**
- 198 **Donatorer**
- 200 **Frölistekommentarer**
- 202 **Litteratur**
- 204 **STA-resa till Karpaterna i Rumänien**
- 206 **Kontakt med läsekretsen**
- 206 **Owe**
- 208 **Föreningsnotiser**
- 210 **Innehållsförteckning 2005**
- 211 **SAL**

Specialgödselmedlen – behövs de?

Tom Ericsson
text och foto

Tom Ericsson är docent i ekologi och miljövård och arbetar som lärare och forskare på institutionen för landskapsplanering på Ultuna. Han har under många år forskat i hur växter reagerar på gödselmedel och är "pappa" till promillemetoden som sedan 1997 hjälpt många av oss att få växterna att må bättre såväl inom- som utomhus. Mycket tid ägnas också åt att odla kaktusar, bromelior och orkidéer samt till trädgårdarna i Täby och Bergslagen.

Är skillnaden i växters behov av de olika näringsämnen verkligen så stor att det motiverar skräddarsydda gödselmedel? På vilket sätt skiljer sig näringsbehovet åt för olika växtslag enligt tillverkarna av gödselmedel? Vad anser forskarna om växternas mineralnäringsbehov? Dessa frågor ska jag försöka besvara i denna artikel.

Bakgrund

Utbudet av gödselmedel för växtintresserade amatörer såväl som yrkesfolk är enormt och varje år introduceras nya produkter för några av de idag mest populära växtslagen. Nyligen kunde jag konstatera att även våra kära pelargoner hade fått ett skräddarsytt gödselmedel. Nu går det att köpa växtnäring för bl.a. bonsaier, citrusväxter, fikusar, kaktusar, orkidéer och palmer. Utbudet av specialgödselmedel avsedda för våra trädgårdsväxter är också stort. Rododendron, rosor, barrväxter, klätterväxter och gräsmattan har fått sina produkter. Även våra ätbara växter har specialprodukter, t.ex. tomat, potatis och alla grönsaker i köksträdgården. Men, med vad ska vi gödsla alla växter som idag inte har tillägnats en specialdesignad produkt? Och hur kan det komma sig att det bara finns ett gödselmedel för alla de drygt 30 000 arter orkidéer, vilka förekommer under mycket varierande mark- och klimatförhållanden? Kan det verkligen bara finnas ett gödselmedel för bonsaier när dessa växter kan tillhöra vilken växtfamilj som helst? Det enda gemensamma dessa växter har är sätet vi odlar dem på. Inte heller utgör rhododendron en enhetlig grupp när det gäller kravet på markens kemiska beskaffenhet. Idag finns både kalktoleranta (kalkälskande) och kalkintoleranta (kalkskyende) arter/sorter på marknaden, vilket kan man tycka, borde återspeglas i åtminstone två sorters gödselmedel.

Specialgödselmedlens sammansättning

En slutsats man definitivt borde kunna dra av det rika utbudet på specialprodukter är att tillverkarna anser att växternas näringsbehov skiljer sig åt så pass mycket att man bör ta hänsyn till detta när man gödslar. Låt oss därför ta en titt på hur specialgödselmedlen ser ut och på vilket sätt de olika växtgrupperna skiljer sig åt i behovet av de nödvändiga näringsämnena. Produkterna

i Tabell 1 säljs på olika växtmarknader såsom Plantagen, Hortus, Bauhaus, COOP m.fl. En del av uppgifterna är hämtade direkt från tillverkarnas hemsidor. En direkt jämförelse av de olika produkterna är emellertid svår att göra, eftersom innehållet/koncentrationen av de olika näringsämnena kraftigt varierar mellan de olika gödselmedlen. Detta problem kan enkelt lösas om man istället för ämnenas procentuella andelar i produkten anger deras inbördes viktsförhållanden. Vid en sådan jämförelse utgör kvävet basen och ges värdet 100. Mängden av de övriga ämnena anges därefter i procent av kväveinnehållet (Figur 1). För att göra jämförelsen mer överskådlig har endast värdena för kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) tagits med. Det är också dessa ämnen som växterna har störst behov av. I tabellen har jag noterat om det framgår av innehållsdeklarationen att gödselmedlet är komplett eller inte, d.v.s. om det innehåller samtliga 13 näringsämnen (se tabell 2). Förteckningen av gödselmedel i Tabell 1 är inte fullständig. Bland annat har långtidsverkande gödsel och gödselpinnar inte tagits med i listan.

Resultat

En granskning av Tabell 1 visar att en produkt saknar innehållsdeklaration. Något sådant får inte förekomma när det gäller våra livsmedel, men mat till växter utgör tyvärr ett undantag. Hos de flesta av produkterna i förteckningen är förhållandet mellan N, P och K angivet. Dessutom innehåller produkterna alltid mikronäringsämnen (spårämnena), men vilka och hur mycket som ingår av dessa anges endast för ett fåtal produkter. Svavel ingår som regel inte eller tas inte upp i innehållsförteckningen och makronäringsämnet magnesium klassas ofta som ett spårämne. Kalcium saknas i de flesta produkter, men med tanke på att detta ämne ofta förekommer i tillräckliga mängder i både jord och bevattningsvatten utgör denna brist inget allvarligt problem för växterna. Innehållet av näringsämnena kan också variera för samma användningsområde beroende på om produkten är fast eller flytande. Vissa tillverkare har produkter för olika ändamål trots att innehållen är identiska (t.ex. flytande Blåskorn till krukväxter och till trädgård). Likaså kan en och samma tillverkare sälja gödselmedel med olika sammansättning för samma växtslag.

Det behövs inga specialgödselmedel för att få tillandsior att blomma. Regelbunden dopning i en svag och välbalanserad näringslösning (se tabell 1) är nyckeln till riklig blomning hos Tillandsia meridionalis.

Preparat/tillverkare	N	P	K	Komplett (K) eller inte (Ik)	Gr/F	G/O
Bonsai						
Pokon	100	75	125	Ik	F	G
Citrus						
Bayer	100	9	66	Ik	F	G
Pokon	100	62	116	Ik	F	G
Neudorf	100	28	140	Ik, Organiskt	F	O
Weibulls	100	50	133	Ik	F	G
Fikus						
Pokon	100	18	59	Ik	F	O
Kaktus						
Plantagen	100	66	200	Ik	F	G
Pokon	100	78	145	Ik	F	G
Substral	100	66	200	Ik	F	G
Orkidé						
Pokon	100	52	116	Ik	F	G
Bayer	100	44	84	Ik	F	G
Neudorf	100	42	69	Ik	F	O
Orchidéhuset	100 ^x	100 ^x	100 ^x	Uppgifter saknas	Gr	G
Plantagen	100	34	100	Ik	F	G
Substral	100	100	166	Ik	F	G
Weibulls	100	33	133	Ik	F	G
Palm						
Pokon	100	43	55	Ik	F	O
Pelargon						
Pokon	100	31	83	Ik	F	O
Krukväxter						
Biobact	100	15	63	Ik, Organiskt	F	G
Blomin	100	20	75	Ik	F	G
Blomstra = Wallco (51-10-43)						
Blåkorn	100	31	71	Ik	F	G
Florina	100	50	125	Ik, Organiskt	F	G
Greenworld	100	18	71	Ik	F	G
Neudorf	100	28	140	Ik, Organiskt	F	O
Pokon	100	18	65	Ik	F	G
Substral	100	21	83	Ik	F	G
Substral växthjälp	100	25	75	Ik, Mineral/organiskt	F	G
Topstar	100	14	71	Ik	F	G
Växa	100	14	71	Ik	F	G
Weibulls/Chrysan	100	53	80	Ik, Organiskt	F	G
Weibulls/Rika	100	12	62	Ik	F	G
Änglamark	100	66	139	Ik, Organisk	F	O
Barrträd						
Compo	100	16	92	Ik	Gr	G
Plantagen	100	18	93	Ik	Gr	G
Substral	100	62	188	Ik	Gr	G
Växa	100	60	30	Ik	Gr	G
Weibulls	100	21	93	Ik	Gr	G
Hortensia						
Weibulls/Rika	100	67	167	Ik	F	G
Rododendron						
Bayer	100	66	73	Ik	Gr	G
Compo	100	15	58	Ik	Gr	G
Plantagen	100	22	55	Ik	Gr	G
Pokon	100	44	106	Ik	Gr	G
Pokon/super	100	114	214	Ik	Gr	G
Substral	100	100	150	Ik	Gr	G
Växa	100	44	106	Ik	Gr	G
Weibulls	100	18	45	Ik	Gr	G

Tabell 1

En genomgång av marknadens utbud av olika specialgödselpreparat med avseende på produkternas innehåll av kväve (N), fosfor (P) och kalium (K).

För att underlätta jämförelsen av de olika preparaten har produkternas kväveinnehåll givits värdet 100 och därefter har proportionen av P och K i % av kväveinnehållet beräknats. I tabellen finns redovisat om det på förpackningen framgår att produkten är komplett (K) eller inte (Ik), dvs. innehåller samtliga för växter nödvändiga näringsämnen.

I tabellen anges också om gödselmedlet är granulerat (Gr) eller flytande (F) samt om innehållet av kalium och fosfor anges som rent grundämne (G) eller som oxid (O, K₂O respektive P₂O₅).

Ros						
Compo	100	18	82	Ik	Gr	G
Plantagen	100	40	150	Ik	Gr	G
Pokon	100	43	83	Ik	Gr	G
Pokon/super	100	100	100	Ik	Gr	G
Substral	100	100	83	Ik	Gr	G
Växa	100	40	80	Ik	Gr	G
Weibulls	100	38	112	Ik	Gr	G
Klångväxt						
Animix	100	33	122	Ik, Organiskt	Gr	G
Blomsterlök						
Animix*	100	33	122	Ik, Organiskt	Gr	G
Bröderna Nelson	100	28	78	Ik, Organiskt	Gr	G
Perenner						
Animix*	100	33	122	Ik, Organiskt	Gr	G
Växa	100	33	117	Ik	Gr	G
Sommarblommor						
Animix*	100	33	122	Ik, Organiskt	Gr	G
Växa	100	43	86	Ik	Gr	G
Potatis						
Växa	100	40	80	Ik	Gr	G
Weibulls potatis special	100	50	150	Ik	Gr	G
Weibulls potatis + grönsaker	100	62	238	Ik	Gr	G
Bär/frukt						
Animix**	100	57	114	Ik, Organiskt	Gr	G
Compo	100	22	122	Ik	Gr	G
Växa	100	57	486	Ik	Gr	G
Grönsaker						
Animix**	100	57	114	Ik, Organiskt	Gr	G
Weibulls	100	62	238	Ik	Gr	G
Gräsmatta						
Bayer Stroller evergreen	100	7	214	Ik	Gr	G
Bayer Stroller gräsgödsel	100	9	273	Ik	Gr	G
Bayer Trim	100	10	40	Ik	Gr	G
Hasselfors	100	18	41	Ik	Gr	G
Substral	100	23	45	Ik	Gr	G
Substral	100	10	38	Ik, långtidsverkande	Gr	G
Super gramino	100	10	32	Ik	Gr	G
TG-växupp	100	22	55	Ik	Gr	G
Weibulls extra green	100	14	48	Ik	Gr	G
Weibulls super gramino	100	10	35	Ik, långtidsverkande	Gr	G
Wolf Garten	100	133	66	Ik, vår	Gr	O
Wolf Garten	100	25	40	Ik, sommar	Gr	O
Trädgård						
Blåkorn	100	31	71	Ik	F	G
Blåkorn hela trädgården	100	42	117	Ik	Gr	G
Neudorf	100	67	167	Ik, Organiskt	F	O
Pokon spec. pelargon, begonia och andra blom. växter	100	75	175	Ik	F	G
Substral/balkong	100	33	66	Ik	F	G
Substral trädgård	100	21	83	Ik	F	G
Substral/trädgård/gödselkorn	100	30	80	Ik	Gr	G
Substral/trädgård/långtidsv.	100	30	80	Ik (=Osmocote)	Gr	G
Topstar	100	14	71	Ik	F	G
Wallco (100-13-65 + 4Mg)	100	13	65	Ik	F	G
Wallco (51-10-43)	100	20	84	K	F	G
Weibulls/Rika	100	12	62	Ik	F	G
Växa	100	14	71	Ik	Gr	G

Figur 1
Gör så här när du vill jämföra olika gödselmedel

Räkna om det procentuella näringsinnehållet till viktsproportioner.

Kväve utgör basen i jämförelsen och ges värdet 100.

Exempel:

%	Proportioner
N 11	100
P 2	$2/11 \times 100 = 18$
K 5	$5/11 \times 100 = 45$

x Muntlig uppgift

* Samma preparat för de tre angivna växtgrupperna

** Samma preparat för de två angivna växtgrupperna

Blommande Dendrobium primulinum som växer i författarens köksfönster och som aldrig fått en droppe orkidégödselmedel.

Så är fallet med Pokons gödselmedel för rosor och rododendron för vilka det finns två varianter. Dessutom anges NPK-förhållandet inte alltid på ett enhetligt sätt. I Sverige är det praxis att ange innehållet av samtliga näringsämnen i grundämnesform. Många av produkterna i Tabell 1 anger kalium som K_2O och fosfor som P_2O_5 , d.v.s. i oxidform. När så sker måste värdet för kalium reduceras med 17 % och fosforvärdet med 56 % för att möjliggöra en riktig jämförelse med andra produkter.

Slutsatser

Vilka slutsatser kan man då dra av förteckningen i Tabell 1 när det gäller de olika växtgruppernas speciella näringsbehov? Med all tydlighet framgår att tillverkarna inte är överens om hur ett skräddarsytt gödselmedel ska se ut. Innehållet av P och K i förhållande till kvävet kan skilja med över 100 % mellan olika fabriker för en och samma växtgrupp. Några tydliga skillnader mellan de olika växtslagen går inte heller att utläsa.

Möjligt att växter som producerar bär/frukter behöver mycket kalium, vilket är ett känt faktum för tomat och bärväxter. De ätliga delarna hos dessa växter innehåller helt klart en högre kaliumandel jämfört med de övriga växtdelarna. Om man t.ex. odlar tomat i ren sand eller mineralull och siktar på en skörd kring 50 kilo per m^2 och säsong (vilket är fallet för många yrkesodlare) finns det anledning att välja ett gödselmedel med extra hög kaliumandel. För oss som odlar i bra jord och siktar på kvalitet istället för kvantitet duger ett vanligt gödselmedel alldeles utmärkt. Hur kan det komma sig att tillverkarna har helt olika uppfattningar om hur växtnäringsbehovet ser ut hos olika växter? Förklaringen till detta fenomen är förmodligen ganska enkel. Tillverkarna av gödselmedel bedriver som regel inte någon egen forskning kring växters mineralnäringsbehov. De tillverkar bara de produkter som marknaden efterfrågar. Det är denna förklaring som mina studenter får när de har intervjuat några av de större aktörerna på marknaden. Innehållet i de olika produkterna speglar troligen i första hand priset på de ingående salterna snarare än växternas näringsbehov. Om man som företag ska överleva på en allt tuffare marknad gäller det att hålla tillverkningskostnaderna så låga som möjligt.

Forskarnas syn på växternas näringsbehov

Om inte gödselmedelstillverkarna själva tar reda på hur mineralnäringsbehovet ser ut hos olika växter, vem är det då som förser dem med faktaunderlaget? På den frågan har jag inget svar, men på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har forskning kring växternas mineralnäringsbehov bedrivits sedan början på 1970-talet. Denna forsknings upphovsman, professor Torsten Ingestad, belönades med Wallenbergpriset ("lilla Nobelpriset") 1989 för sitt nytänkande på växtnäringsområdet. I slutet av 70-talet började jag att arbeta i Torstens forskargrupp och under årens lopp bestämde vi mineralnäringsbehovet hos en rad annuella och perenna växter. I studierna ingick växter som föredrar marker med låga pH (blåbär, lingon) eller höga pH (gurka). Arterna uppvisade också stora skillnader i tillväxtförmåga (andmat, *Lemna minor*, kontra tall och gran) och förmåga att växa under bl.a. besvärliga fosforförhållanden (eukalyptus). Resultaten från dessa studier står i skarp kontrast till dagens rika utbud av specialgödselmedel. Balansen i växtvävnaderna mellan de olika växtnäringsämnena var förbluffande likartad, när de studerade arterna växte med fri tillgång på samtliga näringsämnen (Tabell 2, kolumn A). Likheter blev än mer påtagliga när möjligheten till "lyxkonsumtion" begränsades (Tabell 2, kolumn B). Växter är opportunisterna och tar alltid upp mer näring

än vad som behövs för stunden, när tillgången på näring är stor. Detta resultat kan kanske upplevas som märkligt med tanke på de stora skillnader som råder i markförhållandena där de studerade växterna normalt lever. Men om man beaktar det faktum att alla växter delar samma grundläggande fysiologi, d.v.s. fotosyntes, andning, hormoner etc., och att växtnäringsämnenas utgör byggstenarna i dessa system, är resultatet logiskt. Det som skiljer växter åt är deras anpassningar för att klara av att leva under de mest skilda markkemiska förhållanden och ändå lyckas få tag på de nödvändiga näringsämnena.

Ett gödselmedel för alla växter

Vi ska således inte ändra proportionerna i gödselmedlet bara för att vi odlar växter som har skilda krav på jordens sammansättning. Vi ska inte heller ändra proportionerna mellan N, P och K när vi odlar växter som växer långsamt såsom orkidéer, kaktusar eller bonsaier. De behöver samma balans mellan näringsämnena som sina mer snabbväxande släktingar för att fungera och må bra. Jag undrar ofta hur man resonerar när man rekommenderar lika delar kväve och fosfor till bl.a. orkidéer, när innehållet av fosfor i denna växtfamiljs vävnader utgör ca en femtedel av kväveinnehållet (data från egna analyser). Att tillföra fem gånger mer fosfor än vad plantorna kan utnyttja leder ju bara till läckage. Det är mängden tillförd näring som måste reduceras när en växt växer långsamt, eftersom tillväxt och näringsbehov är intimt kopplade processer. Ett vanligt gödselmedel passar därför alldeles utmärkt för orkidéer, kaktusar och andra långsamväxande arter. Att gräsmattan behöver gödselmedel med extra stort kväveinnehåll är ytterligare en "sanning" som möter oss i trädgårdstidningarnas skötselråd och i tillverkarnas reklamannonser. Visst är det sant att gräsmattan behöver mycket kväve därför att den växer fort, men växer man fort behöver man också mer av alla övriga näringsämnen. Det är alltså gödselgivan som ska vara större för gräsmattan jämfört med många andra växtslag i trädgården, inte gödselmedlets kväveandel. Denna enkla logik har jag själv tillämpat i all min odling under snart 30 års tid. Gödselmedlet jag använder till alla mina växter inklusive sådana som enligt "experterna" kräver specialgödselmedel (kaktusar, orkidéer, bromelior m.fl.) har proportioner snarlika de i Tabell 2, kolumn A. Bilderna i denna artikel får tjäna som bevis på att detta koncept verkligen fungerar.

Att ett gödselmedels sammansättning borde spegla balansen mellan växtnäringsämnena i rot, stam och blad är logiskt när man får det påtalat. Vitsen med att gödsla är ju att det ska växa bättre och det är de nya vävnaderna som näringen ska bidra till att bygga upp. Att alla växter i grunden

delar samma fysiologi och därmed uppvisar ett mycket likartat näringsbehov är också logiskt – men finns inte omnämnt i trädgårdslitteraturen. Tvärtom, det mesta som skrivs om växtnäringsbehov i böcker, artiklar och på hemsidor bygger på ett föråldrat och felaktigt tänkande. Tyvärr kan man konstatera att våra forskningsresultat från SLU inte har fått den uppmärksamhet de förtjänar. Men vem blir rik på att sälja ett preparat till samtliga växter, när man istället med skicklig marknadsföring kan få oss att köpa specialgödselmedel till flertalet av våra kära växter.

Det ideala gödselmedlet – finns det?

Ett idealiskt sammansatt gödselmedel borde ta hänsyn till både växtens behov och jordens näringslevererande förmåga. Hänsyn borde även tas till bevattningsvattnets innehåll av de olika näringsämnena. Med tanke på att den intresserade växtodlaren använder sig av ett flertal egna jordblandningar och lokala vattenkällor blir antalet "ideala" gödselmedel orealistiskt stort. Att däremot skraddarsy gödselmedlet till

För att få kaktusar att regelbundet blomma krävs en torr och sval vinterförvaring – inte ett specialgödselmedel. Här ses blommande Echinopsis- (sjöborre) och Lobiviakaktusar.

Viktsproportioner, % av kväveinnehållet

Makronäring	A	B	Mikronäring	A	B
Kväve (N)	100	100	Järn (Fe)	0.7	0.4
Fosfor (P)	13-19	8	Mangan (Mn)	0.4	0.3
Kalium (K)	45-80	30	Bor (B)	0.2	0.05
Svavel (S)	8-9	5	Zink (Zn)	0.06	0.02
Magnesium (Mg)	5-15	4	Koppar (Cu)	0.03	0.05
Kalcium (Ca)	5-15	4	Klor (Cl)	0.03	*
			Molybden (Mo)	0.003	*

* ej fastställt

Tabell 2. Förteckning över de livsnödvändiga näringsämnen och deras inbördes viktsförhållanden i friska och välmående växter. Data är hämtade från försök utförda på Sveriges lantbruksuniversitet med unga växter odlade i klimatkammare.

Följande arter ingick i dessa studier: Björk, korgpil, poppel, gråal, eukalyptus, gran, tall, gurka, tomat, blåbär, lingon, andmat och de fyra sädesslagen. Växternas kväveinnehåll utgör basen i denna jämförelse och ges värdet 100.

Värdena i kolumn A speglar näringsproportionerna i det näringsupptag som normalt sker när växter odlas med god tillgång på alla näringsämnen.

Värdena i kolumn B representerar balansen mellan näringsämnen när möjligheten till ”lyxupptag” har begränsats (dessa försök har endast utförts med björk, eukalyptus och gran).

Inte heller för rododendron krävs specialgödselmedel för att dessa växter ska trivas och blomma bra. Bilden är tagen i författarens trädgård i Bergslagen.

det vatten som används är inte så tokigt som det låter, och denna företeelse praktiseras redan av yrkesodlare. Istället för att konfronteras med alla, i mitt tycke, onödiga specialgödselmedel borde butikernas hyllor istället innehålla gödselmedel avsedda för olika vattenkvaliteter, t.ex. för vattnet i Stockholm, Uppsala och Göteborg. Men trots allt är nog den enda realistiska sammansättningen av ett idealiskt gödselmedel för oss trädgårdsamatörer den som speglar växternas verkliga behov.

Varför specialgödselmedlen trots allt fungerar bra

Men hur kommer det sig att alla de som idag använder sig av marknadens specialprodukter ofta lyckas mycket bra med sin odling, trots att sammansättningen på gödselmedlen ofta kraftigt avviker mot den i Tabell 2? Förklaringen är enkel. Växterna är fullt kapabla att själva bestämma hur mycket av de olika näringsämnena som de behöver ta upp för att må bra. Utan denna förmåga att kontrollera upptaget av de olika näringsämnena skulle växterna aldrig kunna klara sig i naturen. Marklösningens innehåll av de olika näringsämnena är långt ifrån idealisk, men trots detta uppvisar våra vilda växter ytterst sällan symptom på att det finns för lite eller för mycket av de enskilda näringsämnena. Inget av preparaten i Tabell 1 uppvisar sådana brister att

de skulle påverka våra växters välbefinnande negativt under förutsättning att vi odlar dem i bra jord, dvs. jord som från början har både kalkats och grundgödslats. Men så fort som vi börjar odla växter utan jord eller i näringsfattiga substrat (kvartssand, perlit, vermiculit, pimpsten, lavagrus, bark eller kork) som inte har någon egen eller endast en marginell näringslevererande förmåga, ökar kravet på att gödselmedlet innehåller samtliga näringsämnen. Om vi dessutom vill dra vårt strå till stacken och inte medvetet bidra till onödiga näringsläckage, bör gödselmedlets sammansättning dessutom spegla växternas verkliga behov. Med denna ambition som ledstjärna återstår inte många av de uppräknade preparaten i Tabell 1.

I nästa nummer kommer Tom att granska den senaste trenden – nämligen kosmetika för växter. Se också informationen på nästa sida, som är en uppdatering om hur några kretsar köper in gödselmedel i storförpackning för försäljning till sina medlemmar. Publicerades första gången i samband med Toms första artikel 1997.

På nätet

<http://www.tradgardsamatörerna.nu/ta/register/Gödsling%201997.pdf>

I TA 1997:2 publicerade Tom en artikel med titeln "När, med vad och hur ofta ska man ge sina växter näring". I artikeln introducerades det som idag allmänt benämns som promillemetoden för gödsling och vi har fått många önskemål om att återigen publicera den artikeln. I samband med att Tom nu presenterar en genomgång och diskussion om behovet av specialgödselmedel har vi lagt hans artikel från 1997 på vår hemsida. Har du inte själv tillgång till Internet kan du säkert be någon bekant att skriva ut den.

http://sgf.golf.se/extra/pod/?action=pod_show&id=1451&module_instance=5

Läs här om behovsanpassad gödsling på golfgreener med Wallco 51-10-43.

Några kommentarer kring hur jag doserar Blomstra idag

Inomhus/växthusodling:

Att gödsla med en promille Blomstra per liter vatten (= 1 ml Blomstra per liter vatten) fungerar alldeles utmärkt för de flesta blommor som växer i normal krukväxtjord, d.v.s. i jord som håller vatten och näring bra. Däremot har jag ökat doseringen till det dubbla när det gäller mina orkidéer, bromelior och suckulenter. Dessa växter odlas hos mig i mycket genomsläppliga substrat och därför blir mängden näring som stannar kvar i krukorna efter en vattning mycket liten. Genom denna ökning i näringskoncentration tycker jag mig se en något bättre tillväxt och något "grönare" plantor. Två ml Blomstra per liter vatten är fortfarande en låg koncentration jämfört med andra gödselmärkens rekommendationer.

Utomhus:

En dosering som jag har funnit fungera bra på det mesta i trädgården är en halv dl Blomstra per 10 liter vatten fördelat på ca 1 m² yta och två ggr per säsong. På detta sätt tillförs 5 gram kväve per kvadrat, vilket motsvarar 50 kg N per hektar. Det är halva normaldosen jämfört med jordbruket. Sista givan ges som regel i början på juli för att undvika problem med försenad invintring. För den som har tid och ork går det också bra att fördela näringen på fler än två givor. Ju fler gånger man gödslar per säsong desto mindre blir risken för näringsläckage. Det är dock viktigt att påpeka att jag endast gödslar de partier i trädgården eller enskilda plantor där utseende och tillväxt inte motsvarar mina förväntningar. Man ska således inte gödsla en hel trädgård efter samma mall utan i stället bör man låta växternas kroppspråk vara vägledande. Det kan därför bli aktuellt att i enskilda fall öka doseringen. Det är viktigt att komma ihåg att även mikroorganismerna behöver mineraler för att bygga upp sina celler, och därför kommer inledningsvis en del av gödslet inte växterna tillgodo. På sikt leder detta till en bördighetsuppbyggnad och minskat gödslingsbehov, under förutsättning att vi inte plockar bort alltför mycket av den producerade växtbiomassan, utan låter döda växtdelar ligga kvar och ingå i det naturliga kretsloppet.